

JAMARSKA REŠEVALNA SKUPINA

Marko Pršina, Jamarski klub VPB Novo mesto

Tudi jamarji reševalci, ki delamo v okviru našega kluba, praznujemo svoj skromen jubilej. Minilo je namreč pet let, odkar smo izurjeni jamarji v klubu ustanovili jamarsko reševalno skupino. Zavedali smo se, da vse bolj množično obiskovanje kraškega podzemlja povečuje možnost nesreč, zato nismo želeli biti nepripravljeni ob morebitni takšni situaciji. Hkrati pa smo želeli biti na razpolago vsem drugim uporabnikom, ki bi potrebovali pomoč ali storitve ekipe, ki je usposobljena za delo z vrvo tehniko. Za uresničitev naših želja smo se obrnili na takratni Sekretariat za ljudsko obrambo občine Novo mesto, ki je za naše probleme pokazal veliko mero razumevanja. Rezultat nekajletnega sodelovanja je nakup kvalitetne opreme, predvsem nosil, brez katerih si reševanja seveda ne moremo predstavljati.

Poudarjamo, da naš cilj ni bil le reševanje iz jam, ampak pripravljenost ekipe, ki bi bila s primerno opremo, organizacijo ter strokovno usposobljenostjo zmožna ukrepati ob morebitnih nezugodah, elementarnih nesrečah, požarih, povodnjih, skratka, v vseh primerih, ko je potrebno reševati ljudi ali imetje z višin ali iz globine.

Organizacija jamarske reševalne skupine

Organizacijska shema jamarske reševalne skupine se je z leti seveda preoblikovala. Začetki oblikovanja občinskih reševalnih skupin so bili stiki jamarjev s pristojnimi na občinskih sekretariatih za ljudsko obrambo in centrih za obveščanje. Na nivoju občine smo bili jamarji reševalci vključeni v vod specialnih enot pri civilni zaščiti. V občinah, kjer je medobčinsko sodelovanje pestrejšje, je skupina prerasla v regijsko reševalno skupino. To velja predvsem za občine, v katerih so organizirani centri za obveščanje (predvsem regijski centri). Telefonska številka 985 je tako postala številka, na kateri lahko vsak državljan pričakuje ustrezno akcijo jamarske reševalne skupine. Takšen regijski način organiziranja je bil sprejet tudi na Jamarski zvezi Slovenije in regijski centri za obveščanje so nato prejeli ustrezna navodila in inštrukcije "z vrha", iz republiškega sekretariata za ljudsko obrambo in republiškega centra za obveščanje. Posledica tega je resnejše obravnavanje in doslednejše vključevanje reševalnih skupin v delovne programe občinskih sekretariatov. Položaj in vloga v novi organizacijski shemi, ki jo je narekovala osamosvojitve Slovenije, pa še nista ustrezno določeni.

Vse regijske reševalne skupine v Sloveniji sestavljajo Jamarsko reševalno službo, organizirano na nivoju Jamarske zveze Slovenije, ki skrbi za ustrezno strokovno in tudi materialno usposobljenost regijskih reševalnih skupin. JRS se po svoji organiziranosti, usposobljenosti in opremljenosti skuša kar najbolj približati Gorski reševalni službi.

Vaje in akcije jamarske reševalne skupine pri JZS

Ker nesreča nikoli ne počiva, ljudje pa počenjamo vse mogoče vragolije, pri katerih sami sebe spravljamo v nevarnost, smo jamarji reševalci neprestano na preži oz. v pripravljenosti. Zato so seveda potrebne reševalne vaje, kjer se je potrebno naučiti vseh potrebnih spretnosti in svoje znanje praktično preizkusiti.

Reševalci smo imeli v zadnjih petih letih vrsto akcij in prav vsaka je bila na nek način izvirna. Pa pojdemo po vrsti:

Člani našega kluba smo bili prvič v akciji oktobra 1984, ko je JZS

organizirala reševanje iz Šolnovega brezna pri Prevolah. Vaja je bila vnaprej pripravljena in je hkrati pomenila tudi preizkus delovanja zvez, saj je bilo vodstvo vaje na terenu. Naš klub se je izredno hitro odzval in bil v nekaj urah po prejetem klicu v popolni opremi (oblekli in opremili smo se med vožnjo v kombiju) v štabu akcije. Na kraj namišljene nesreče so pridrveli še člani drugih klubov iz celotne Slovenije, reševanje iz brezna pa ni bilo izvedeno.

JZS je preko RSLO v maju 1985 v Poljčah pri Begunjah organizirala dvodnevni tečaj za jamarske reševalce, ki sta se ga udeležila dva člana.

Aprila 1988 je JZS organizirala tečaj in vajo takratne reševalne enote pri JZS. Teoretični del je potekal v Poljčah, demonstracija reševanja pa na 40 m visoki steni v Bohinjski Beli.

Naslednja reševalna vaja, ki jo je organizirala JZS, je bila maja 1989 na Jelovici, udeležili pa so se je reševalci iz cele Slovenije, takrat že povezani v Jamarsko reševalno službo.

V aprilu 1990 je JZS organizirala strokovno izpopolnjevanje, usposabljanje jamarjev reševalcev ter opravljanje izpitov za reševalce v Poljčah na Gorenjskem. Sodelovalo je 6 članov kluba našega kluba.

Jamarska reševalna skupina Dolenjske in Bele krajine

V našem klubu smo v teh letih organizirali naslednje reševalne vaje:

- april 1988, reševanje ponesrečenca iz globine 70 m v jami Velika Vratnica. Sodelovalo je 8 članov kluba.
- maj 1988, sodelovanje na vaji enot CZ občine Trebnje. Naključje je hotelo, da smo s pomočjo vrhne tehnike resnično reševali otroke skozi okno tamkajšnje šole, ker je neka brihtna buča med otroke zalučala dimno bombo in so se otroci dušili v dimu.
- junij 1988, prikaz jamarskega reševanja z železniškega mostu v Kandiji v Novem mestu ob dnevu civilne zaščite. Sodelovalo je 10 članov kluba.
- maj 1989, prikaz reševanja z jamarsko tehniko in z nosili pri planinskem domu na Vrhtrebnjem. Sodelovali so 3 člani kluba.
- september 1989, učenje reševalne tehnike v Mali Vratnici.

Rombon

Pravi ognjeni krst oz. bolj hladen tuš je bila izredno odmevna in verjetno doslej tudi najtežja reševalna akcija na svetu - reševanje dveh ponesrečencev iz najgloblje slovenske jame - 1195 globokega Brezna velike razpoke pod Črnelskimi vršiči nad Bovcem v januarju 1990. Takrat smo dolenjsko jamarsko reševalno skupino predstavljali štirje reševalci iz našega kluba, ki smo bili sestavni del 140-članske ekipe.

Drama v breznu se je pričela nedeljo, 14. januarja ob 10. uri, ko je tržaškemu jamarju Mariu Bianchettiu na globini 1050 m skala zmečkala roko. En član italijanske ekipe je ostal pri ponesrečencu, drugi pa se je nemudoma odpravil po pomoč. Za pot na površje je kljub izredno težavnemu breznu (meandri in velika globina) potreboval le 7 ur. Nemudoma je obvestil tržaške reševalce, ki so hitro reagirali in odhiteli po najkrajši poti do Bovca. Na žalost ni šlo brez težav, saj reševalci z vso potrebno opremo niso mogli prečkati državne meje, zato so se morali obniti na drug mejni prehod. Tem težavam je potrebno dodati še težave zaradi postavitve repetitorja, ki je bil nujno potreben za povezavo baze, ki je bila v Bovcu s severno Italijo, odkoder so se zbirali reševalci.

Morda je bil prav takšen splet okoliščin in želja kljub zamudi čimprej priti do ponesrečenega jamarja povod za novo, še večjo nesrečo. Odkrušena skalna

luskina je namreč na globini 1030 m hudo poškodovala reševalca Massimiliana Puntarja, še preden so reševalci prispeli do prvega ponesrečenca. Nesreča je s tem dejstvom dobila takšne razsežnosti, da so Italijani poklicali na pomoč tudi reševalce Jamarske zveze Slovenije, katerim je priskočila na pomoč tudi letalska enota Ministrstva za notranje zadeve. Reševalce in opremo iz Italije je dovažal predvsem helikopter italijanske vojske.

Zdravniki so prvega ponesrečenca toliko oskrbeli, da je po 30 urah ob pomoči tovarišev sam izplezal iz brezna, drugemu ponesrečencu pa se je stanje slabšalo in je v četrtek na globini 970 m umrl. Kljub žalostnemu dejstvu so reševalne ekipe delale neprekinjeno in so ponesrečenca v ponedeljek, 22. januarja, po 96-ih urah prinesle na površje.

Celotna akcija je tako trajala kar devet dni in je pomenila za vse udeležene inštitucije izredno veliko preizkušnjo, od vsakega posameznika pa je terjala maksimalno zbranost in angažiranje. Upamo lahko, da bo analiza akcije pripomogla k odpravi vseh pomanjkljivosti, pristojne pa prepričala o nujnosti načrtnega usposabljanja jamarskih reševalcev.

Verjetno je prav nesreča na Rombonu botrovala povečani aktivnosti jamarjev-reševalcev. V okviru Dolenjskega jamarskega tabora smo tako prikazali jamarsko reševanje v Vrtaškem potoku na Gorjancih. Ponesrečenca smo dvigali s protitežo ter ga s tirolsko prečnico "prepeljali" na drug breg.

Akcija Cinkov križ

V letu 1991 smo organizirali dve reševalni vaji za dolensko regijo. Prva je bila 10. aprila na Kočevskem Rogu, reševali pa smo iz najglobljega brezna v novomeški občini - 185 m globokega Cink križa. Predpostavka vaje je bila zdrs enega od obiskovalcev bližnjega Dvojnega brezna v vhodno vertikalno, ki je globoka 103 m. Vaja se je pričela s klicem operaterja Centra za obveščanje občine Novo mesto, ki je prejel namišljen klic na pomoč ter nato sklical jamarje reševalce.

Dvig ponesrečenca se je pričel ob 12.45, ob 13.40 pa je bil že varno na površju. Akcija je pokazala, da smo dolenski reševalci solidno pripravljene, za zahtevnejše reševanje pa nam manjka predvsem ustrezna tehnična oprema ter oprema za zvezo, saj smo povsem odvisni od občinske opreme. Klub ne premore niti prenosnih radijskih postaj niti prenosnega (poljskega) telefona, zato bo potrebno še veliko dela, da bomo odpravili vse šibke točke - primer: ponesrečenec na nosilih ni imel predpisane integralne čelade z vizirjem, ampak le navadno jamarsko čelado...

Akcija Velika prepadna

Naslednja vaja je reševanje ponesrečenca iz zadnje dvorane Velike prepadne, brezna na Srobotniku nad Stražo novembra 1991. Tudi tokrat je akcijo začel operater Centra za obveščanje občine Novo mesto, ko je po vrsti zbujal reševalce, ki so se hitro odzvali pozivu in bili v zgodnjih jutranjih urah z vso potrebno opremo pred jamo. Izredno pohvalno je dejstvo, da je bil zdravnik izredno hitro pri ponesrečencu. Dalj časa smo se zadržali pri pripravi tirolske prečnice, katere namestitev sicer traja precej časa, lahko pa v končni fazi bistveno skrajša čas reševanja. Ker jama ni tehnično zahtevna, je reševanje potekalo brez večjih zapletov.

Člani kluba smo poskrbeli, da je celotno dogajanje dokumentirano z VHS kamero. Ocena akcije je podobna ostalim: dobrodošla vaja, pričakovana resnost in zavzetost reševalcev, naše tehnično znanje pomanjkljivo, opreme pa seveda, kot vedno, premalo. O integralni čeladi z vizirjem pa še vedno nič...

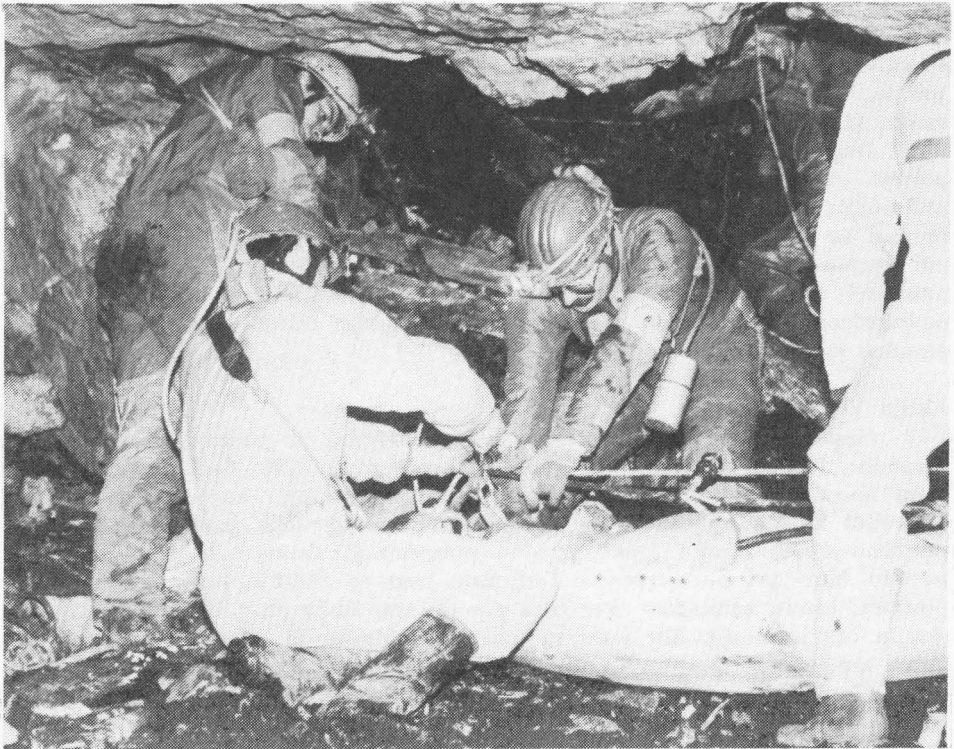
Akcija Velika ledena jama v Paradani

Na republiški ravni je bila oktobra 1991 v organizaciji JZS izvedena republiška reševalna vaja iz Velike ledene jame v Paradani v bližini Lokev v Trnovskem gozdu. Klub mnogim drobnim pomanjkljivostim jo ocenjujem kot izredno uspešno, saj se je klicu operaterja na republiškem centru za obveščanje odzvalo kar 44 jamarjev reševalcev, 4 zdravniki ter 16 jamarjev. Reševali smo iz globine 360 m in po 26 urah garanja je bil ponesrečenec prinesen iz brezna. Reševanje je bilo za člane naše ekipe resnično naporno, saj smo v Lokve prispeli pozno popoldne v trdni temi in se takoj po večerji odpravili v jamo, iz katere smo ponesrečenca prinesli naslednje jutro. Še najbolj smo se bali prihoda iz brezna, saj je zunaj ostra burja, kljub puhovkam in kapam, rezala prav do kosti...

Sklep

V prispevku vseskozi govorim o reševalnih vajah in o namišljenih reševanjih iz brezov (z izjemo Rombona). Iskreno upam, da se bomo jamarji reševalci tudi v bodoče srečevali le na vajah in treningih in da resnične reševalne akcije preko telefonske številke 985 ne bodo nikoli potrebne.

Poskušal sem prikazati delo, ki smo ga člani kluba in reševalci opravili od ustanovitve jamarske reševalne skupine. Verjamem, da se je marsikateri dogodek ostalim članom drugače vtisnil v spomin in verjetno sem ob tem pregledu tudi marsikaj nehote izpustil. Ugotovim lahko le, da se v današnjem času pre pogosto dogaja, da se marsikateri dogodek izogne spominu in, žal, tudi beležnici.

Med reševalno vajo v Veliki prepadni (foto Janez Pavlin)